UKRAIŃCY

ROBERT MACIĄG
KTOMIESZKA**W**POLSCE**.PL**

Kim są Ukraińcy?

Ukraińcy to naród wywodzący się z terenów dzisiejszej Ukrainy – kraju o ogromnych stepach, górskich pasmach Karpat, żyznych czarnoziemach i bogatej kulturze ludowej. Posługują się językiem ukraińskim, zapisanym alfabetem cyrylickim, choć wielu w Polsce mówi po polsku równie swobodnie jak w swoim języku.
Religia Ukraińców w Polsce jest zróżnicowana: wielu należy do Kościoła greckokatolickiego, inni do prawosławnego, a są też wierni Kościoła rzymskokatolickiego. Święta, szczególnie Boże Narodzenie i Wielkanoc, mają u nich wyjątkowo bogatą oprawę – pełną kolęd, procesji i rodzinnych spotkań.

Ukraińcy w polskim prawie

W Ustawie o mniejszościach narodowych i etnicznych Ukraińcy są uznaną mniejszością narodową. Mają prawo do zachowania i rozwijania języka, kultury i tradycji oraz do nauki w ojczystym języku w szkołach, gdzie ich społeczność jest liczniejsza.

Skąd wzięli się w Polsce?

Historia Ukraińców w Polsce jest skomplikowana i często bolesna. Przez stulecia tereny dzisiejszej południowo-wschodniej Polski i zachodniej Ukrainy tworzyły wspólną przestrzeń kulturową. Ukraińcy żyli w Galicji, na Chełmszczyźnie, Podlasiu i w Bieszczadach.
Po II wojnie światowej sytuacja zmieniła się radykalnie. W latach 1944–1946 przeprowadzono wymianę ludności między Polską a ZSRR – wielu Ukraińców przesiedlono na tereny dzisiejszej Ukrainy. W 1947 roku miała miejsce Akcja „Wisła” – przymusowe przesiedlenie ponad 140 tysięcy osób pochodzenia ukraińskiego na tzw. Ziemie Odzyskane, rozproszenie ich w różnych regionach, by utrudnić odtworzenie wspólnot.

Życie po przesiedleniach

Nowe życie w obcych miastach i wsiach wymagało ogromnej odporności. Ukraińcy osiedlali się m.in. na Warmii i Mazurach, Pomorzu Zachodnim, Dolnym Śląsku. Często ukrywali swoją tożsamość, by uniknąć dyskryminacji. Mimo to wielu zachowało język i tradycje, przekazując je dzieciom w domowym zaciszu.
Dopiero po 1989 roku mogli swobodniej organizować stowarzyszenia, festiwale i naukę języka ukraińskiego w szkołach. W kolejnych dekadach do Polski zaczęli też przyjeżdżać nowi migranci – studenci, pracownicy, a po 2014 roku także uchodźcy z terenów objętych wojną.

robb MACIĄG ETNO WARSZTATY
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ZREALIZOWANO W RAMACH STYPENDIUM MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

UKRAIŃCY

ROBERT MACIĄG
KTOMIESZKA**W**POLSCE**.PL**

Kultura – haft, śpiew i wspólnota

Kultura ukraińska jest pełna barw. Stroje ludowe wyróżniają się bogatymi haftami – czerwonymi, czarnymi, czasem niebieskimi. Charakterystyczna jest wyszywanka – koszula zdobiona haftem, symbol tożsamości narodowej.
Muzyka to zarówno skoczne melodie do tańca hopak, jak i wzruszające dumki – pieśni opowiadające o miłości i tęsknocie. Ukraińcy przywiązują ogromną wagę do tradycji kulinarnych – potrawy takie jak barszcz ukraiński, pierogi, gołąbki czy kutia mają szczególne znaczenie podczas świąt.

Kuchnia – smaki z pogranicza

Ukraińska kuchnia w Polsce jest dobrze znana i lubiana:
Barszcz ukraiński – z burakami, fasolą i kapustą.
Pierogi z różnym nadzieniem – szczególnie z twarogiem i koperkiem.
Gołąbki – z ryżem i mięsem, w sosie pomidorowym.
Kutia – pszenica z miodem, makiem i bakaliami.
Pampuchy – drożdżowe bułeczki na parze.

Gdzie mieszkają dziś?

Największe skupiska Ukraińców historycznie znajdowały się w Przemyślu, na Podlasiu, w Bieszczadach. Po przesiedleniach wielu żyje w Olsztynie, Elblągu, Szczecinie, Legnicy i Wrocławiu.
Od 2014 roku i szczególnie po 2022 roku gdy Rosja napadła na Ukrainę wielu mieszkańców tego państwa znalazło w Polsc e nowy dom i liczba osób pochodzenia ukraińskiego znacząco wzrosła – w dużych miastach można spotkać sklepy, kawiarnie i szkoły prowadzone przez Ukraińców.

Wpływy w polskiej kulturze

Muzyka, kuchnia i elementy stroju ludowego przeniknęły do polskiej kultury – barszcz ukraiński jest stałym punktem w menu, a wyszywanki noszą dziś także osoby niebędące Ukraińcami. Wiele kolęd i melodii ludowych z pogranicza ma ukraińskie korzenie.

POLSKA RÓŻNYCH KULTUR

robb MACIĄG ETNO WARSZTATY
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ZREALIZOWANO W RAMACH STYPENDIUM MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Zabytki i miejsca

Cerkiew św. Mikołaja w Białym Borze – współczesny projekt Jerzego Nowosielskiego.
Liczne drewniane cerkwie w Bieszczadach i Beskidzie Niskim –
część wpisana na listę UNESCO.
Ukraińskie festiwale w Przemyślu, Koszalinie, Wrocławiu.

Jak poznać kulturę ukraińską?

Odwiedzić cerkiew i uczestniczyć w nabożeństwie.
Spróbować potraw na ukraińskim festiwalu.
Posłuchać koncertu dumek i pieśni ludowych.
Wziąć udział w warsztatach haftu wyszywankowego.

Znani Polacy o ukraińskich korzeniach:

Adam Bodnar (były minister sprawiedliwości)
Stanisław Lem (pisarz)
Władysław Frasyniuk (polityk)
Joanna Szczepkowska (aktorka)
Afanasij Poliszczuk (generał Wojska Polskiego)
Czesław Mozil (muzyk)
Anna Walentynowicz (współzałożycielka NSZZ Solidarność)

POLSKA RÓŻNYCH KULTUR

ktomieszkawpolsce.pl/ukraincy